

Ligia-Monica Cristea

EDIȚIE REVIZUITĂ

REGULI DE PUNCTUAȚIE ȘI ORTOGRAFIE

*... pentru
elevi și
nu numai*

RENTROP & STRATON
www.rs.ro

Portal
ÎNVĂȚĂMÂNT

www.portalinvatamant.ro

Ligia-Monica Cristea

REGULI DE PUNCTUAȚIE ȘI ORTOGRAFIE

pentru elevi și nu numai

CUPRINS

Cuvânt înainte	5
-----------------------------	----------

1. Semnele de punctuație	7
---------------------------------------	----------

- Bara oblică
- Cratima
- Două puncte
- Ghilimelele
- Linia de dialog
- Linia de pauză
- Paranteza
- Punctul
- Punctul și virgula
- Punctele de suspensie
- Semnul exclamării
- Semnul întrebării
- Virgula
- Exerciții
- Soluții

2. Semnele de ortografie	43
---------------------------------------	-----------

- Apostroful
- Bara oblică
- Blancul
- Cratima
- Linia de pauză
- Punctul
- Virgula
- Semnul exclamării
- Exerciții
- Soluții

3. Ortogramele	56
● De la A-Z	
● Exerciții	
● Soluții	

CUVÂNT ÎNAINTE

În societatea actuală, în care comunicarea scrisă ocupă un loc din ce în ce mai important, corectitudinea exprimării devine o necesitate, nu doar un avantaj. Observăm deseori că foarte mulți oameni, elevi și nu numai, întâmpină dificultăți în utilizarea corectă a semnelor de punctuație și a normelor ortografice. De la folosirea inadecvată a ghilimelelor specifice limbii române până la plasarea greșită a punctului sau a virgulei într-un enunț, aceste erori pot afecta claritatea și coerența mesajului transmis. În acest context, nevoia unei lucrări accesibile, clare și bine structurate devine evidentă.

Lucrarea „**Reguli de punctuație și ortografie**” își propune să răspundă acestei nevoi, adresându-se, în primul rând, elevilor din ciclul primar, gimnazial și liceal. Totodată, ea reprezintă un instrument util pentru toți cei care doresc să își îmbunătățească modul de exprimare în scris și să înțeleagă mai bine regulile de bază ale limbii române. Indiferent de nivelul de pregătire, cititorii vor găsi în această carte explicații clare și exemple relevante, menite să faciliteze învățarea.

Structura lucrării este organizată în trei capitole esențiale: „Semnele de punctuație”, „Semnele de ortografie” și „Ortogramele”. Fiecare capitol îmbină partea teoretică cu exemple concrete, ușor de înțeles și de aplicat. Pentru a consolida cunoștințele dobândite, lucrarea include un set variat de exerciții, însoțite de soluțiile aferente, oferind astfel posibilitatea unei verificări imediate și eficiente.

Prin această abordare, cartea nu este doar un ghid teoretic, ci și un instrument practic de lucru. Ea poate fi utilizată atât în cadrul orelor de curs, cât și pentru studiul individual, contribuind la formarea unor deprinderi corecte de scriere. În plus, lucrarea urmărește să dezvolte atenția pentru detalii și respectul față de normele limbii române, elemente esențiale pentru o comunicare eficientă și elegantă.

Așadar, prezenta lucrare se dorește a fi un sprijin real pentru toți cei interesați de cunoașterea și aplicarea corectă a regulilor de punctuație și ortografie, oferind o bază solidă pentru exprimarea clară, corectă și coerentă în limba română.

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized capital letter 'L' followed by a series of loops and a wavy line at the end.

prof. dr. Ligia-Monica Cristea

1. Semnele de punctuație

BARA OBLICĂ [/]

Bara oblică este semn de punctuație atunci când se folosește:

a) Între cuvinte care exprimă o relație

Exemplu:

- Redactează un eseu argumentativ despre relația literatură/realitate.

b) Între numere care exprimă date calendaristice de tranziție, cu valoarea prepoziției „pe” sau „spre”.

Exemplu:

- Totul s-a întâmplat în data de 13/14 august.

c) Între numere care exprimă durata

Exemplu:

- În perioada 20-25 martie va avea loc preselecția pentru olimpiada de matematică.

Exemplu:

- Redactează un eseu argumentativ despre relația literatură/realitate.

CRATIMA [-]

Ca semn de punctuație, fără a fi precedată și urmată de blank, cratima se folosește:

a) Între cuvinte care exprimă un raport sau o asociere (cu sensul „dintre ... și ...”)

Exemplu:

- Raportul calitate-preț

b) Între două numere sau pentru a indica aproximația

Exemple:

- Am parcurs cu trenul patruzeci-cincizeci de kilometri.
- Am apelat la trei-patru vecini pentru a mă ajuta.

c) Între cuvintele care arată limitele de spațiu sau timp

Exemplu:

- Distanța Oradea-București este foarte mare.
- În perioada 1-31 august, biroul este închis.

DOUĂ PUNCTE [:]

a) La sfârșitul vorbirii indirecte și începutul vorbirii directe

Exemple:

- „Mă întorc cu fața spre cocoana și, prezentându-i mânilor goale, strig exasperat:
– Doamnă!”

Ion Luca Caragiale, „*Bubico*”

- „Dar când a scăpărat o dată, ușa s-a deschis și câinele cel cu ochii cât niște farfurioare s-a ivit în fața lui și l-a întrebat:
– Ce poruncești, stăpâne?”

Hans Christian Andersen, „*Scăpărătoarea*”

b) Pentru a marca prezența apozitiei într-o explicație sau într-o enumerare

Exemple:

● „Mai am un singur dor:

În liniștea serii

Să mă lăsați să mor

La marginea mării;

Să-mi fie somnul lin

Și codrul aproape,

Pe-ntinsele ape

Să am un cer senin.”

Mihai Eminescu, „*Mai am un singur dor*”

● „Și, era să uit, Dan Nebunul căruia îi pusese Mimi o poreclă ciudată, despre care nici până acum n-aș putea spune de unde venea și cum a trecut prin mintea greoaie a lui Mimi: i-a zis Mendebilul.”

Mircea Cărtărescu, „*Mendebilul*”

c) Pentru a marca un text, un proverb, o zicătoare, o zicală, un principiu

Exemplu:

● „Dar cel mai mult m-a impresionat sfatul maestrului (Radu Beligan) în legătură cu ceea ce el numea starea de elev: «Marii învingători sunt cei care păstrează până în ultima clipă starea de elev», spunea cu modestia-i cunoscută maestrul sau, mai bine, elevul nonagenar de pe ecran care amintea că el nu și-a pierdut nopțile pe la petreceri pentru că se plictisea, îi era ciudă că pierde vremea când ar putea face altceva.”

Adrian Țion, *Starea de elev*, în *Tribuna*

d) Înaintea unei enumerări

Exemple:

● „Ulițele de căpetenie ale târgului au slujitorii lor: măturători care le piaptână, stropitori care le spală, meșteri care le sulimenesc cu smoală și asfalt.”

Ionel Teodoreanu, „*Ulița copilăriei*”

● „Povestea cu barca imaterială îi necăjea pe cireșari, dar pe cerul întunecat al preocupărilor lor apărură o oază de lumină odată cu sosirea ultimilor doi: Lucia și Ionel.”

Constantin Chiriță, „*Cireșarii*”

e) Pentru a marca expunerea unei idei, a unui punct de vedere sau pentru a marca relatarea unui fapt

Exemplu:

● „Are dreptate aducerea-aminte: nimică nu poate fi pentru om mai frumos decât trecutul, căci trecutul e tinerețea și tinerețea este fericire!”

Alecu Russo, „*Amintiri*”

f) Pentru a marca lipsa unui verb

Exemple:

● „Pe bancă, sub castanul din vie, te așază,
Străine, ce venit-ai priveliștea s-o vezi,
Florica e acolo, cu casă, parc, livezi,
Și peste drumul mare: zăvoiul. Înserează.”

Ion Pillat, „*Străinul*”

GHILIMELELE [„...”] [«...»]

Ghilimelele sunt semnele de punctuație care se folosesc numai în pereche.

Se utilizează ghilimelele recomandate de Academia Română: „” și «/».

Ele se utilizează:

a) Înainte și după un text citat sau înainte și după un text reprodus din vorbirea directă

Exemplu:

● Citește fragmentul de mai jos și subliniază ideea esențială pe care o comunică:

„De ce oare cu cât ceasurile, zilele și anii se înmulțesc asupra lui, cu atâta mai mult omul se uită în urma sa, și, din căutătură în căutătură, se oprește cu plăcere la cele mai îndepărtate aduceri-aminte, aducerile-aminte ale tinereții și ale copilăriei?”

Alecu Russo, *„Amintiri”*

b) Pentru a se atribui altă semnificație unui element din comunicare, pentru a exprima o ironie

Exemplu:

● „Tânărul Goe poartă un frumos costum de marinar, pălărie de paie, cu inscripția pe pamblică: le Formidable, și sub pamblică biletul de călătorie înfipt de tanti Mița, că «așa țin bărbații biletul».”

Ion Luca Caragiale, *„D-I Goe...”*

c) Pentru a transcrie titlurile operelor literare, științifice, ale publicațiilor, precum și alte denumiri generice

Exemple:

● „Viața cotidiană a gazetarului de la «Timpul» și problemele lui sunt uimitor de actuale: se pare că lumea românească nu s-a schimbat prea mult de un secol și ceva încoace.”

Ioana Pârvulescu, *„România literară”*

● „Elaborat pe baza dicționarelor de diferite categorii și specialități, «Micul dicționar de neologisme» își propune să oglindească bogata terminologie a multiplelor domenii ale științei și tehnicii, precum și a literaturii și artei.”

Florin Marcu, *Prefață la „Mic dicționar de neologisme”*

d) Pentru a preciza sensul unor cuvinte sau pentru a preciza unele sinonime, antonime, omonime, paronime etc.

Exemplu:

● „Sunt decenii de când critici, teoreticieni și profesori de literatură recomandă evitarea verbului «a reda» în comentarea textelor literare. Frecvența cuvântului e ușor de explicat: «a reda» e unul dintre acele

verbe prin care se poate stabili o legătură între idei (o clasă semantică mai largă, incluzând și verbele copulative din gramatică).”

Rodica Zafiu, **Redare** în *Dilema veche*, mai 2017

● „Știința care studiază limbajul în esența sa, precum și în aspectele sale generale, fără a se referi la o limbă anumită, se numește «lingvistică generală», deseori identificată cu ceea ce, cu mai multă precizie s-ar numi «filosofia limbajului».”

Eugenio Coșeriu, **„Introducere în lingvistică”**

e) Pentru a se indica denumirea unei instituții sau a unei organizații

Exemple:

● „Am dat clasa a șaptea la «Gheorghe Lazăr». Am terminat într-o seară de iunie, la ora opt, și a doua zi, la opt dimineața, eram pentru primul examen de clasa a opta la «Mihai Viteazul».”

Roxana Sorescu, **Interviu cu Andrei Scrima** în *Viața Românească*, nr. 8/2017

● „Tehnica fotografică luase avânt în secolul al XIX-lea, imortalizând mari momente ale istoriei, așa încât au ajuns până la noi sute de instantanee emblematică cu prezența carismatică și alinătoare a Reginei lângă paturile răniților sau îmbărbătând ori împărțind pachete cu alimente. În alte și alte imagini o regăsim chiar pe front, nu doar la vreo paradă militară, în calitate de comandant onorific al Regimentului 4 Roșiori, în uniformă militară, alături de ofițeri străluciți: gral. Alexandru Averescu, gral. Eremia Grigorescu, gral. Constantin Prezan.

Majoritatea fotografiilor reproduse în acest album, publicat cu prilejul Centenarului, sunt păstrate în cadrul Arhivelor Naționale ale României (47), dar și în fondul arhivistic al unor instituții de prestigiu, cum ar fi: la Muzeul Militar Național „Regele Ferdinand I”, Biblioteca Academiei Române, Biblioteca Națională a României, Statul Major General al Armatei Române, Muzeul Național de Istorie a României, Complexul Muzeal Național «Moldova» Iași, B.C.U. «Mihai Eminescu» – Iași. Altele sunt păstrate în arhive particulare și au fost publicate acum.”

Eugenia Țarălungă, **Breviar editorial** în *Viața românească*, nr. 6/2018

LINIA DE DIALOG [—]

Linia de dialog, la nivel grafic, se utilizează:

– **Pentru a marca începutul vorbirii directe**

Exemple:

● „Mecanicul ridică din umeri, vrând să arate că nu-i vina lui:

– E terasamentul slab... Și p-ormă, podurile astea de lemn! Aud că o să le schimbe, ori o să le întărească. La anu' o să mergem cu patruzeci de kilometri pe oră...”

Radu Tudoran, „*Toate pânzele sus*”

● „Când auzi câinele acest cuvânt, sări iute la picioarele ei, apoi se ridică cu labele pe ea și iarăși îi cuprinse picioarele, sări împrejur vesel, începu să latre, să scheaune și iarăși să-i lingă mâinile.

– Scormon! dragă Scormon! zise ea, plecându-se spre câine și netezindu-l. Cât e de slab, sârmanul! Unde e Pascu?”

Ioan Slavici, „*Scormon*”

● „Lupii, cunoscându-i glasul, îndărăt s-au tras pe dată,
Și de frică se făcură mici, ca niște cățeluși.

– O, măria-ta! Iertare!

Zise cel mai diplomat,

– Semănai așa de tare

C-un măgar adevărat!...”

George Topârceanu, „*Leul deghezat*”

LINIA DE PAUZĂ [—]

Linia de pauză este o liniuță orizontală, mai lungă decât cratima. Ea este precedată și urmată de blanc și, de aceea, se deosebește de cratimă.

Linia de pauză, ca semn de punctuație, se utilizează:

a) Pentru a delimita cuvintele, construcțiile și propozițiile incidente, propozițiile explicative ori apozitiile. În aceste situații, linia de pauză are în general valoarea virgulei.

Exemple:

● „Seminaristul este acum preot – preotul Niță din Dobreni – om așezat și foarte bine văzut de toată obștea.”

Ion Luca Caragiale, „*Păcat*”

● „Te aștept oricât vrei, citesc ceva – și, brusc, ca și când ar fi călcat strâmb – sau poate trebuie să vie cineva...”

Camil Petrescu, „*Patul lui Procust*”

● „– Ei! Ziceți voi cum știți; eu zic cum am apucat. Așa se zicea pe vremea mea, când a ieșit întâi moda asta la copii – marinel.”

Ion Luca Caragiale, „*D-I Goe...*”

● „**SCRIITORUL:** Da, da – îmi pare nespus de bine că vă văd – dar cu ce vă pot servi? Căutați locuință?

VLAICU: Ca de obicei, în fiecare an – pe vremea asta – sunt iarăși pe drumuri.”

Lucian Blaga, „*Daria*”

b) Pentru a marca absența predicatului sau a verbului copulativ

Exemple:

● „Religia – o frază de dâșii inventată...”

Mihai Eminescu, „*Împărat și proletar*”

● „Visul și peștele. Visul unu – crap. Visul doi – morun. Visul trei – plătica. La plătică întotdeauna mă trezesc înjurând. Mă foiesc în pat până spre ziuă, când ațipesc din nou, și ce crezi că visez? (Curios.) Ce? Ghicește. O balenă? Aș, n-am eu norocul ăsta! Ce crezi că visez?”

Marin Sorescu, „*Iona*”

c) Înaintea unei comparații căreia îi lipsește adverbul comparativ

Exemplu:

● „Pe pod, morarul freca piatra: barbă sivă, sprâncene de mușchi uscat, nasul – cioc de cucuvaie.”

Gala Galaction, *„Moara lui Călifar”*

d) Pentru a marca intervenția autorului, a naratorului sau a personajului în vorbirea directă

Exemple:

● „Apoi l-a privit drept în ochi pe fiul său, pe Iliuță. Flăcăul a tăcut, a privit în jos.

Mă minți, flăcăule – a rostit tare potcovarul – banul acesta nu-i câștigat de tine, ci de altul. Te du din nou. Să nu te întorci, de n-ai să-nveți să-ți câștigi banul prin muncă.”

Alexandru Mitru, *„Banul muncit”*

● „În fine – zice Ionescu – am înțeles... Nu trebuia să mă iei așa departe. Vii să mă rogi pentru vreo loază de elev de-ai mei.”

Ion Luca Caragiale, *„Lațul slăbiciunilor”*

e) Pentru a exprima atitudinea afectivă a vorbitorului sau a naratorului

Exemplu:

● „Uf! Când mă gândesc, să plec iar cu troacele, să le mai hodoresc iar! Să mai paț iar ca rândul trecut, când s-a răsturnat căruța cu mobile și era să mă calce tramvaiul! – că mă mir ș-acum cum am scăpat! – uf! parcă mai bine să mor!”

Ion Luca Caragiale, *„De închiriat”*

f) Între cuvinte care exprimă un raport sau o asociere (cu sensul „dintre ... și ...”)

Exemplu:

● Raportul calitate–preț

g) Pentru redarea relației dintre două părți

Exemplu:

- Tratatul România–Franța

h) Citarea unor titluri, părți de titluri sau subtitluri

Exemplu:

- Declarația Universală a Drepturilor Omului – Convenția Europeană a Drepturilor Omului

i) În marcarea unor structuri de apartenență, în stilul juridic

Exemplu:

- „Conform recomandărilor emise de Ministerul Educației și Cercetării – Direcția Generală Învățământ Preuniversitar, unitățile de învățământ vor implementa măsurile necesare pentru asigurarea unui proces educațional de calitate.”

PARANTEZA [] / ()

Parantezele sunt semne de punctuație care se utilizează în perechi.

Parantezele rotunde sau drepte au funcția de delimitare.

a) Parantezele rotunde sau drepte izolează un adaos, integrat sau neintegrat cursului ideii.

Exemple:

- „Era adevărat că acest sergent nu încetase să se arate vesel de când venise (doar de câteva zile, înainte deci de evenimentele de ieri), dar poate că ar fi fost cazul ca tocmai evenimentele de ieri să-l fi pus și pe el nițel pe gânduri.”

Marin Preda, „*O oră din august*”

- „Se urcă în sus și văzură palatul strălucind astfel, de la soare te puteai uita, dar la dânsul ba. Trecură pe deasupra pădurii și, tocmai când erau să se lase în jos la scara palatului, d-abia, d-abia atinse cu piciorul vârful unui copac și deodată toată pădurea se puse în mișcare; urlau do-

bitoacele, de ți se făcea părul măciucă pe cap. Se grăbiră de se lăsară în jos; și de nu era doamna palatului afară, dând de mâncare puilor ei (căci așa numea ea lighioanele din pădure), îi prăpădea negreșit.”

Petre Ispirescu, *„Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte”*

b) Parantezele drepte se folosesc pentru a închide un adaos făcut de noi într-un text citat precum și cuvintele sau semnele de punctuație pe care dorim să le evidențiem.

Exemple:

Text original

● „De altminteri, la Paris se instalase, cu cei trei copii ai ei, mama, care se ocupa de foarte aproape nu numai de studiile ce le făceam, dar și de dezvoltarea gustului nostru artistic și literar. Grație ei am cunoscut de tânăr bogățiile de artă ale Luvrului, ale Luxemburgului și celorlalte muzee pariziene pe care le vizitam metodic în fiecare duminică. Tot cu dânsa am urmărit, ani de-a rândul, expozițiile de pictură sau sculptură, concertele și teatrul [în special spectacolele clasice de la Comedia Franceză și cele musicale de la Operă și Opera Comică].”

Ion Pillat, *„Mărturisiri”*

Text cu omisiuni

● „De altminteri, la Paris se instalase, cu cei trei copii ai ei, mama, care se ocupa de foarte aproape nu numai de studiile ce le făceam, dar și de dezvoltarea gustului nostru artistic și literar. Grație ei am cunoscut de tânăr bogățiile de artă ale Luvrului, ale Luxemburgului și celorlalte muzee pariziene pe care le vizitam metodic în fiecare duminică. Tot cu dânsa am urmărit, ani de-a rândul, expozițiile de pictură sau sculptură, concertele și teatrul [...]”

Ion Pillat, *„Mărturisiri”*

*Continuarea capitolului
în lucrare.*